

UPRAVNA ZGRADA PIK-a VINKOVCI

Zablistalo negdašnje gradsko ruglo

PRIPREMIO:
Branko Nadilo

Zgrada je u Domovinskom ratu pogođena sa stotinjak projektila, a u veljači 1992. potpuno je izgorjela od pogotka zapaljivim bombama pa je potom bila podsjetnik na ratne strahote

Vinkovci su grad koji je teško stradao tijekom Domovinskog rata. U granatiranjima i bombardiranjima bila je uništena i oštećena gotovo polovica postojećih zgrada. Potpuno je spaljena gradska knjižnica, a teško su stradale i sve javne zgrade u središtu Vinkovaca, poput župne crkve Sv. Euzebija i Poliona, zgrade Brodske imovne općine, Gradskog muzeja, gimnazije Antuna Matije Reljkovića i mnoge druge.

Dosad su uglavnom obnovljene sve srušene i oštećene zgrade, osim onih manjih stambenih na rubovima grada, pa se danas, osim po tragovima granata na pročeljima nekih zgrada i na prometnicama, teško može zaključiti da su Vinkovci bili na prvoj liniji obrane. Donedavno je jedini pravi podsjetnik na minula ratna zbivanja bila Upravna zgrada PIK-a Vinkovci uz križanje Ulice kralja Zvonimira i Jurja Dalmatinca. To je golemo betonsko zdanje stajalo napušteno i prazno nakon što je ratu

dobilo stotinjak raznoraznih projektila, a onda u veljači 1992. temeljito izgorjelo od pogotka zapaljivim bombama ondašnje JNA i projektilima iz obližnjih Mirkovaca. Devastirana je zgrada bila rječit podsjetnik na sve strahote koje je istočna Hrvatska proživljavala za agresije prije dva puna desetljeća.

Povijest Upravne zgrade PIK-a Vinkovci

Upravna se zgrada velikoga Poljoprivredno-industrijskog kombinata Vinkovci počela graditi 1976., svečano je puštena u rad 26. srpnja 1978., a izvođač je bio GK Međimurje iz Čakovca koji je tada mnogo gradio u Vinkovcima, primjerice, poslovni kompleks Terme uz Bosut i nasuprot hotela Slavonija. Zgradu je projektirao Duško Rakić, dipl. ing. arh., voditelj projektnog biroa Oblik iz Zagreba, zapravo negdašnjeg Urlicha što ga je osnovao Antun Urlich (1902.-

1998.), jedan od utemeljitelja našeg modernizma. Najpoznatija su Urlichova ostvarenja VK Uskok na Savi i Klinički bolnički centar Rebro u Zagrebu, a zajedno s Rakićem Vjesnikov neboder na Savskoj cesti, također u Zagrebu.

Upravna je zgrada PIK-a Vinkovci izgrađena 1978., izvođač je bio GK Međimurje iz Čakovca, a projektirao ju je ugledni arhitekt Duško Rakić

Duško Rakić rođen je 1932. u Šibeniku i autor je tridesetak izvedenih građevina u Hrvatskoj i u mnogim krajevima bivše Jugoslavije. Sudjelovao je na četrdesetak javnih natječaja na kojima je često pobjeđivao. Nakon umirovljenja 1991. bio je predavač povijesti arhitekture na likovnim akademijama u Zagrebu i Širokom Brijegu te povijesti graditeljstva na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Za svoja je predavanja napisao opsežan udžbenik *Opća povijest arhitekture – od pra-arhitekture do anti-arhitekture*, tiskan 2005. Dobitnik je nagrade Viktor Kovačić za životno djelo

Zgrada PIK-a Vinkovci odmah nakon požara (snimio: Z. Tanocki)

Pogled iz zraka na središte Vinkovaca i zgradu PIK-a Vinkovci (u sredini)

Zgrada Ina-projekta u Zagrebu

2009., a najpoznatija su mu djela zgrade *Auto-Hrvatske* (danas *Raiffeisen* banke) i *INA-projekta* u Ulici grada Vukovara te poslovna zgrada do *Vjesnikova* nebodera, građena kao *Press-centar Univerzije* u Zagrebu te *TE Rijeka I* u Urinju. Zanimljivost je da nitko od kritičara koji često hvale njegova djela ne ističe zgradu PIK-a *Vinkovci*, iako se spominju dvije osnovne škole u vinkovačkom kraju (u Ivankovu 1970. i u Vinkovcima 1979.), ali i pogoni *Kraša* i *Audiološki centar* u Zagrebu, vodotoranj u Kistanjama te spomenik žrtvama fašizma u Podhumu na Grobničkom polju (s kiparom Šimom Vulasom). Najviše se hvali zgrada *Auto-Hrvatske* u Zagrebu za koju se doslovno tvrdi da bi je i danas "mnogi rado supotpisali" iako svi kritički osporavaju njezinu neprimjerenu adaptaciju u sjedište jedne banke, čak je to učinio i autor u novinskim intervjuima pri uručivanju nagrade za životno djelo. Već je rečeno da nitko posebno ne ističe također nesretnu upravnu zgradu PIK-a *Vinkovci*. Doduše autor je svrstava među pet izgrađenih s kojima je najzadovoljniji, što je naveo i na kraju svoje knjige, a to su, uz dvije zgrade u Ulici grada Vukovara u Zagrebu i termoelektranu Urinj, još dvije poslovne zgrade u Osijeku i Vinkovcima – *Obnova* i PIK *Vinkovci*.

Upravna zgrada PIK *Vinkovci* ima sve stilske značajke opusa arhitekta Duška

Jedna od rijetkih slika izvornog izgleda zgrade

Rakića, a posebno podsjeća na zgradu *Ina-projekta* koja je nastala u istom razdoblju. Povezuju ih naime razigranost pročelja i brojni istaci na svim stranama i obje se ističu u prostoru te ostavljaju dojam reprezentativnosti. Kao upravna zgrada jednoga od najvećih negdašnjih poljoprivredno-industrijskih kombinata imala je manji podrum, obvezno atomsko sklonište, potom suteran, prizemlje i još četiri kata od kojih je najviši izgrađen na ponešto uvučenom potkrovlju. Zgrada je nepravilna oblika i tlocrtno prostorno razvedena, s mnogim vertikalnim i horizontalnim probojima, s

visinom od razine terena do najviše točke krova od 22,75 m, dok je svijetla visina etaža iznosila u prosjeku 3 m. Riječ je o armiranobetonskoj zgradi s čvrstom središnjom stubišnom jezgrom čiji je položaj naznačen i na pročeljima te brojnim stupovima u prosječnom rasteru od 5,2 m. Ukupna je bruto površina cijele zgrade 7684,95 m², a volumen 24.528,52 m³.

Izgrađena je na građevnoj čestici 2746/1 k.o. Vinkovci I, koja je nepravilna oblika i ukupne površine 8392 m² i nalazi se u Ulici kralja Zvonimira 20 u Vinkovcima. Zgrada je položena u smjeru sjeveroistok-jugozapad i uzduž Ulice kralja Zvonimira prema kojoj je okrenuto glavno pročelje i od koje je

udaljena više od 42 m, tako da je ispred zgrade velik i prazan prostor koji pojačava dojam monumentalnosti. Bila je to nesumnjivo jedna od najljepših zgrada u Vinkovcima, a smještaj joj je omogućavao nesmetan pješački i kolni pristup. Kolni je pristup bio osiguran sa sjevera, iz Ulice Jurja Dalmatinca preko koje je bila osigurana opskrba i spojevi za svu potrebnu komunalnu infrastrukturu. Valja svakako istaknuti da je taj prostor, kao uostalom i posvuda u gradskoj jezgri Vinkovaca, jednog od najstarijih naših i europskih gradova s neprekinutim kontinuitetom naseljavanja, bo-

gat arheološkim nalazima. Posebno se to odnosi na rimske Cibale, zvane i Colonia Aurelia Cibalae, a zgrada PIK-a smještena je nedaleko od negdašnjih sjevernih gradskih vrata. Uoči gradnje obavljena su tijekom 1976. i 1977. opsežna arheološka istraživanja, pa su iskopani brojni grobovi, čini se gepidski, ali su pronađene i brojne baze stupova i razbacani dijelovi kamene plastike. Zaključeno je da su stupovi pripadali spremištu žita (horrea), što bi bilo i razumljivo s obzirom na blizinu gradskih vrata, ali je brojnost razbacanih ostataka kamene plastike upućivala na mogućnost postojanja i hrama tzv. Kapitolijske trijade – Jupitera, Junone i Minerve. Naime pronađena je i baza kipa Minerve s potpisom, a znatno je prije u obližnjim Mirkovcima pronađen manji kip te rimske božice, doduše od cigle. Na postojanje hrama zapravo i upućuju razbacani kameni ostaci jer su se nakon prihvaćanja kršćanstva posvuda rušila poganska rimska svetišta.

Na mjestu zgrade PIK-a Vinkovci pronađeni su grobovi i rimska žitnica, a pretpostavlja se da je tu ili u blizini bio hram Jupitera, Junone i Minerve

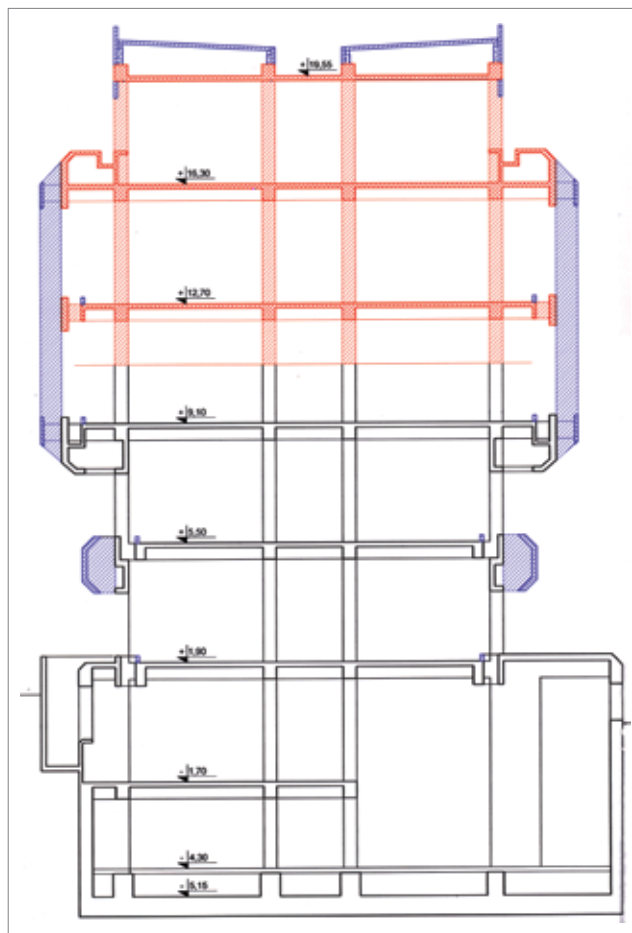
Pretpostavlja se da su veći zahvati u Vinkovcima, koji su obavljani za utemeljenja Vojne krajine, nepovratno uništili brojne ostatke rimskog grada u kojem su rođena čak dva rimska cara – braća i suvladari Valentinijan I. (364.-375.) i Valens (364.-378.). Upravo zbog toga, a i činjenice što su na većem dijelu na kojem se gradila Upravna zgrada bili i ostaci negdašnje tvornice ulja s kraja 19. st., bez ikakvih se ograničenja gradila upravna zgrada negdašnjega vinkovačkoga poljoprivrednog diva. Zaključeno je da bi mjesto mogućega hrama moglo biti u vrtovima između ulica Kralja Zvonimira, Jurja Dalmatinca i Hrvatskih kraljeva. Ipak sustavna arheološka istraživanja na tom području nikad nisu obavljena.

Nakon ratnih stradanja ogoljeli su ostaci izgorjele PIK-ove zgrade, nekada

jedne od najljepših građevina u Vinkovcima i na vjerojatno najatraktivnijoj lokaciji, godinama sablasno stajali, čak i bez ikakve dodatne zaštite. Dok se razmišljalo hoće li se zgrada obnavljati ili rušiti, ona je postala okupljalište ovisnika o drogi i svojevrsno ilegalno odlagalište otpada. Tajanstvenim putovima naše pretvorbe, zgrada je postala vlasništvom grada i nakon nekoliko pokušaja konačno su je kupile *Hrvatske šume*, koje su je odlučile obnoviti i u nju smjestiti sve državne službe kako građani ne bi lutali u potragama za raznoraznim dokumentima. Kako je u međuvremenu zavladao gospodarska kriza, to se rješenje učinilo prilično racionalnim, posebno stoga što su *Hrvatske šume* jedno od rijetkih naših javnih poduzeća koje stalno iskazuje dobitke. Uostalom u proteklih je nekoliko godina to javno poduzeće znatno pomoglo u obnovi i gradnji na vinkovačkom području. Obnovljena je tako historičistička zgrada Brodske imovne općine, gdje je i sjedište Uprave šuma Vinkovci, izgrađen je Lovački dom *Kunjevci*, obnovljena škola i pretvorena u Muzej šumarstva u Bošnjacima te izgrađena nova zgrada Šumarije u Otoku. Prema novinskim izvješćima zgrada Brodske imovne općine prodana je *Hrvatskim šumama* za petnaestak milijuna kuna.

Značajke projekta sanacije i obnove

Prvi je projekt obnove zgrade, čini se još 1994., izradio *Oblik* d.o.o. iz Vinkovaca, a

Poprečni presjek zgrade PIK-a Vinkovci (crveno se obnavlja, a plavo uklanja)

glavni je projektant bio Đuro Fuks, dipl. ing. arh. No kako se nije znala buduća namjena, nije bilo ni investitora koji bi u obnovu ulagao. Kada su konačno 2008. vlasnikom postale *Hrvatske šume*, tada se pristupilo izradi projekta obnove. Raspisan je i javni natječaj na kojemu je kao najprikladnije odabrano rješenje Tihomira Marasa, dipl. ing. arh., iz tvrtke *Concept* d.o.o. iz Vinkovaca.

Izrađen je i projekt rušenja i sanacije oštećenih i u požaru stradanih dijelova konstrukcije koje je trebalo ukloniti i obnoviti

Ali prije toga trebalo je zgradu posebno pripremiti jer su zbog požara neki njezini dijelovi svrstani u VI. kategoriju oštećenja. Zato je izrađen poseban pro-

Rušenje dijelova konstrukcije (snimio: Z Tanocki)

Bager s pneumatskim čekićem na krovu zgrade (snimio: Z. Tanocki)

jekt rušenja i sanacije oštećenih dijelova konstrukcije s planovima armature. Naime trebalo je dijelove konstrukcije gornjeg dijela zgrade, i zidove i ploče, najprije ukloniti i sanirati, a trebalo je ukloniti i dijelove na pročelju koji se nisu uklapali u prihvaćeno rješenje. Glavni projekt rušenja i sanacije izradio je sredinom 2009. projektni biro *MHM inženjering* d.o.o. iz Osijeka, a glavni je projektant bio Zdravko Marinović, dipl. ing. građ. Podloga za taj projekt bio je statički proračun koji je izradio *APZ-ArHITEKTONSKI-projektzni zavod* d.o.o. iz Zagreba (projektant: Nikica Pezelj, dipl. ing. građ.), vjerojatno pripremljen za prijašnji projekt, a to zaključujemo po tome što se danas ta projektantska tvrtka naziva *APZ-inženjering* d.d. Projekt je rađen i na temelju Elaborata o istražnim radovima koji je 2008. izradio *Građevinski laboratorij* d.o.o. iz Zagreba (potpisao Boris Ukrainczyk, dipl. ing. građ.), dok je kontrolu glavnog projekta u pogledu mehaničke otpornosti i stabilnosti obavio revident Miljenko Srkoč, dipl. ing. građ.

Posebno je valjalo paziti da se elementi konstrukcije povezani s dijelovima koji su se trebali rušiti, najprije na dijelovima razgraničenja razrežu dijamentnim pilama, a potom ruše malim strojevima. Projektom je naime bilo predviđeno da se rušenje obavlja bez vibracija, naglih udara i sl., kako bi se osigurala stabilnost susjednih konstrukcija i građevina, ali i sigurnost ljudi izvan prostora izvođenja radova. Stoga se rušenje obavljalo hidrauličkim čeljustima koje mogu

usitniti materijal do veličine prikladne za utovar žlicom maloga građevinskog stroja, a usitnjavanju pridonosi što čeljusti imaju i posebne noževe za rezanje armature. Kada je uklanjanje nosivog elementa moglo ugroziti stabilnost drugoga, valjalo je istodobno srušiti oba, a oslabljeni su se dijelovi zidova i međukatnih konstrukcija morali srušiti do stabilne cjeline, jer bi u suprotnom moglo doći do samourušavanja.

Rušenje dijelova konstrukcije, kojima je zbog požara bila oslabljena nosivost te dijelova koji se ne uklapaju u novo i obnovljeno rješenje, bilo je povjereno tvrtki koja u takvim poslovima ima golemo iskustvo – *Eurcu* d.d. iz Vinkovaca. Ugovor je zaključen sa *Zidarom* d.o.o., također iz Vinkovaca, koji je trebao obaviti sve građevinske radove. Radovi su obavljani u roku od 45 dana od uvođenja u posao, s tim da su pripremni radovi počeli 9. rujna, a u cijelosti su završeni 28. listopada 2009. Voditelj je radova bio Mladen Dragun, ing. građ., a glavni je nadzorni inženjer bio projektant Zdravko Marinović. Srušena je krovna ploča i stropne konstrukcije iznad 4., 3. i 2. kata te zidovi dizala i armiranobetonski dodaci na pročeljima 1. i 2. kata. Rušenje je obavljeno s po četiri velika i mala stroja, a sav je materijal iz rušenja (1553 m³) oporabljn i odvezen na gradilišta *Agrotрга* d.o.o. u vlasništvu *Eurca* nadomak Županje, trgovačkog centra za usluge u stočarstvu i poljoprivredi. Idejni i glavni projekt obnove Uprave zgrade PIK-a *Vinkovci* bez konstruktivne sanacije izradio je, kako smo re-

kli, vinkovački arhitekt Tihomir Maras, a naziv je projekta pomalo kompliciran: *Rekonstrukcija poslovne zgrade, gradnja podzemne garaže s vanjskim parkiralištem te uređenjem okoliša k.č.2746/1 k.o. Vinkovci*.

Zadržan je prijašnji oblik, organizacija i namjena prostora, a promjene su uočljive u ostakljenju te sivim i tamnocrvenim aluminijskim panelima

U cijelosti je zadržan prijašnji oblik zgrade, organizacija i namjena prostora, a osnovne su promjene uočljive u potpunom vanjskom reflektirajućem ostakljenju te sivim i tamnocrvenim aluminijskim panelima. Zapravo pridodano je uređenje prilaznog trga s fontanom uz glavno zapadno pročelje, ali i podzemna garaža s rampom i nadzemna uz istočno pročelje. Sve su te izmjene sasvim razumljive jer se upravna zgrada negdašnjega poljoprivredno-industrijskog kombinata nastojala pretvoriti u suvremen i udoban poslovni i uredski prostor. Svi su prostori, neovisno o veličini, namijenjeni trgovačkim, ugostiteljskim i uredskim sadržajima, s tim da je prizemlje uglavnom namijenjeno raznovrsnoj trgovačkoj djelatnosti, suteran poslovnim sadržajima i ugostiteljskoj djelatnosti s popratnim sadržajima, a predviđena je i vanjska ostakljena terasa. Sklonište će se pri-

Prikaz budućega izgleda iz zraka

Prikaz budućeg izgleda zgrade s pročelja

mjereno izolirati i zaštititi, a svi su prostori na katovima namijenjeni uredima, ordinacijama i sl.

Energetski su sadržaji s kotlovnicom za biomasu predviđeni u suterenu, a trafo-stanica u dijelu prizemlja.

U ovoj je fazi za unutrašnje uređenje uredskih prostora predviđena samo *ro-hbau* izvedba jer će ih uređivati budući korisnici, s tim da su predviđeni stakleni pregradni zidovi. U odnosu na izvorno rješenje ponešto se mijenja i krov koji je dijelom predviđen kao prohodan i u manjem nagibu.

Čini se da su sve promjene u odnosu na izvornu zgradu učinjene s mjerom i razlogom da se negdašnji ponos Vinkovaca, a potom pravo ruglo i privremeno odlagalište otpada, preuredi i prilagodi suvremenim uredskim zahtjevima te tržišnom poslovanju. Ipak je pomalo šteta što, kako se čini, ni investitor ni projektant nisu kontaktirali autora izvornog rješenja uglednog arhitekta Duška Rakića, a ni dobili njegovu suglasnost. Vjerojatno je to i shvatljivo s obzirom na činjenicu što se već dvadesetak godina ne bavi projektiranjem, ali i zbog toga što sada uglavnom živi u Švedskoj kod rodbine.

Šteta je što ni investitor ni projektant nisu kontaktirali autora izvornog rješenja, a ni dobili njegovu suglasnost

Podatke o projektu obnove Upravne zgrade PIK-a *Vinkovci* crpili smo iz dostupne projektne dokumentacije, ali i iz razgovora s glavnim projektantom obnove Tihomirom Marasom čije je rješenje nagrađeno na javnom natječaju. Iako prezaposlen zbog tehničkog pregleda jedne druge građevine što se gradi za stranog naručitelja, ljubazno je odvojio dio vremena kako bi nam pružio osnovne informacije. Bili smo i uredi njegova projektnog biroa *Concept* koji ima sjedište pokraj obnovljene obiteljske kuće u sjevernom dijelu Vinkovaca. Osim što nam je ustupio sve podatke iz projekta i prikaze budućeg izgleda, posebno je istaknuo to što je ponajprije trebalo riješiti kompletno vanjsko uređenje te u unutrašnjosti sanirati i

izolirati ogoljele betonske zidove, ali i prekontrolirati, riješiti i sanirati oborinsku odvodnju i sve instalacijske vodove. Dakako najprije je trebalo sve temeljito očistiti.

Tihomir Maras cijenjeni je vinkovački arhitekt koji je uključen u brojne projekte grada i šire okolice, a često je i pobjednik na javnim natječajima, posebno za industrijske, poslovne i stambene zgrade, ali i za trgove, spomenike i memorijalne zgrade.

Posjet gradilištu obnovljene zgrade

Organizator našeg posjeta bio je Željko Andričević, dipl. ing. građ., predsjednik DAGIT-a Vinkovci (Društva arhitektonskih i građevinskih inženjera i tehničara)

Početak obnove zgrade PIK-a *Vinkovci* (snimio: Z. Tanocki)

ra Vinkovci), pa smo zajedno s njim i s glavnim projektantom, ujedno i glavnim nadzornim inženjerom, posjetili gradilište Upravne zgrade PIK-a *Vinkovci*. Tamo smo sreli i Mirka Blaževića, ing. građ., glavnog inženjera gradilišta, inače vlasnika i tehničkog direktora tvrtke *Blažević d.o.o.* iz Vinkovaca koja na zgradi izvodi kompletna staklena i aluminijska pročelja. Naime, već je rečeno da je za glavnog izvoditelja bila imenovana tvrtka *Zidar* iz Vinkovaca koja je odmah nakon uklanjanja dijela armiranobetonske konstrukcije počela graditi gornje dijelove zgrade. No čini se da je nešto zapelo, uostalom *Zidar* je kao i mnoge druge građevinske tvrtke u teškoćama, pa su imenovani novi izvođači – *Planum građenje d.o.o.* iz Vukovara za gradnju i *Blažević* iz Vinkovaca za uređenje pročelja. Nismo uspjeli točno ustanoviti kada je, kako i zašto došlo do promjene glavnog izvođača, čini se da je *Zidar* ipak obavio glavninu radova sanacije, ali je činjenica da su, u skladu s financijskim mogućnostima, napravljeni svi radovi sanacije postojeće konstrukcije, s tim da su za svaki slučaj dodatno ojačane ploče i zidovi koji nisu bili predviđeni za rušenje. Obišli smo cijelu zgradu i ustanovili da se zapravo još ništa nije radilo u unutrašnjosti, a trebat će temeljito urediti barem sve zajedničke prostore i komunikacije. To se ipak očekuje sljedeće godine, a svi bi ugovoreni radovi trebali biti završeni do kraja ove godine. Većim je dijelom završena ugradnja pročelja, jedino su ostali dijelovi središnjega istočnog dijela, uz jezgru za stubište i dizala.

Doznali smo kako je dio zgrade iznad glavnog ulaza dobio i zeleni krov. Obišli smo dakle cijelu zgradu i sa završenoga ravnog krova razgledali okolicu Vinkovaca koji su, zajedno s Mirkovcima, s više od 35.000 stanovnika najveći grad Vukovarsko-srijemske županije (grad samostalno ima približno 32.000).

Zahvaljujući *Hrvatskim šumama*

osjeća potreba za podzemnim garažama. No vjerojatno su ipak najveći problem moguća arheološka istraživanja koja bi znatno poskupila takve radove. Razgovarali smo i s glavnim inženjrom gradilišta koji je jamčio da će svi ugovoreni radovi biti završeni u ugovorenom roku – do kraja 2012. U zgradu su ugrađeni najkvalitetniji *Trimo* paneli, a aluminijsku su staklenu fasadu sami proizveli i montirali. *Blažević* je inače obiteljska tvrtka, osnovana 1990., a dje latnost joj je izrada aluminijske i PVC stolarije te staklenih pročelja. Proizvode i građevne materijale, posebno stiropor i građevno ljepilo, ali i akrilne i građevne žbuke. Bave se dakle proizvodnjom i ugradnjom, imaju šezdesetak stalno zaposlenih radnika i rade u Vukovaru i cijeloj regiji, a posebno su sretni što im se sada pruža mogućnost da svoje hale, koje su spontano gradili i proširivali, sada konačno legaliziraju.

Na obnovi Upravne zgrade PIK-a Vinkovci bilo je za najvećih radova stalno angažirano pedesetak radnika, što od strane *Planum građenja* kao izvođača građevinskih radova, što od strane tvrtke *Blažević* koja oprema pročelja. Najveći su problemi u tom dijelu posla bili u ugradnji panela, posebno u zakošenim i zakrivljenim dijelovima te razigrane i složene građevine.

Na kraju smo posjetili i investitora – *Hrvatske šume* d.o.o., Upravu šuma Podružnica Vinkovci, koja je smještena u središtu Vinkovaca, na Trgu bana Šokčevića 20, u zgradi negdašnje Brodske imovne općine. Ta je golema i lijepa zgrada nastala neobaroknom i neorenesansnom restauracijom zgrade uredovnice odnosno direkcije šuma Brodske imovne općine te dogradnjom neogotičkog dijela u Ulici kralja Zvonimira. Malo je poznato da je ta reprezentativna zgrada građena od 1909. do 1912. (konačan je oblik dobila 1916.) prema projektu slavnog Hermana Bolléa. Iznad ulaznih vrata su reljefni ukrasi sa simbolima šuma i šumarstva ovoga kraja, a na zgradi je i spomen-ploča Josipu Runjaninu, skladatelju hrvatske nacionalne himne. Bila je teško oštećena u Domovinskom ratu, a obnovile su je *Hrvatske šume*.

Središte Vinkovaca (lijevo zgrada Brodske imovne općine)

Obnovljeni krov zgrade PIK-a Vinkovci

U raskošnoj sobi Uprave šuma Podružnica Vinkovci zajedno sa sudionicima obnove Upravne zgrade PIK-a *Vinkovci* razgovarali smo s upraviteljem Zlatkom Cegledijem, dipl. ing. šum., a bila je nazočna i njegova zamjenica Ružica Beljo Rečić, dipl. ing. šum.

Doznali smo da *Hrvatske šume*, kao državno poduzeće upravlja šumama u Hrvatskoj želi i služiti lokalnoj zajednici te sudjelovati u razvojnim projektima. Sada su pred završetkom prve faze obnove negdašnje zgrade PIK-a *Vinkovci*, koja će biti završena do Božića, a potom vjerojatno konzervirana. Za obnovu u sljedećoj godini planirano je pet milijuna kuna, ali se to tek treba dogovoriti. Osnovna je namjena pri kupnji zgrade, a kupljena je 2007. na javnom nadmetanju, bila da se zgrada temeljito obnovi i da se potom ponudi državi za upravne

državne urede. Namjeravalo se s tom i s brojnim drugim zgradama širom Hrvatske, što ih posjeduju *Hrvatske šume*, jednom zamjenom konačno od države dobiti neku reprezentativnu zgradu u Zagrebu. Naime direkcija je *Hrvatskih šuma* podstanar u *Hrvatskom šumarskom domu* u Ulici Ljudevita Farkaša Vukotinića 2. Ta je zgrada inače otvorena 1898. financijskim sredstvima Hrvatskog šumarskog društva i darovnicama, ali i zajmom od 70.000 forinti upravo od Brodske imovne općine (cijela je zgrada stajala 110.000 forinti).

Sve su te ideje, kako se čini, zasad potpuno odbačene i buduća je namjena neizvjesna. Kao nerealna otpala je i namjera da se u nju smjeste tijela uprave koja djeluju po županijama. Upravi šuma Podružnica Vinkovci taj prostor zaista nije potreban jer ga imaju dovoljno u već obnovljenoj zgradi. Dobro je ipak što *Hrvatske šume* zapravo pomažu Vinkovcima. No okolnosti su se u gospodarstvu znatno promijenile, mnoge tvrtke imaju poslovne zgrade i mnogi su poslovni prostori prazni. Na razini se uprave *Hrvatskih šuma* još procjenjuje što bi za tvrtku financijski značio nastavak ulaganja u unutrašnju obnovu i davanje u mogući najam, ali ima i razmišljanja kako bi prodaja bila isplativija.

U Vinkovcima sada i gradske vlasti imaju dovoljno prostora i mnogo praznih lokala. No ipak postoji mogućnost da se u zgradu usele, primjerice, općinski i prekršajni sud te gruntnovnica koje su sada raštrkane na više lokacija. Bilo je čak i ideja da se u nju smjesti i dio Šumarskog fakulteta, ali je i to vjerojatno otpalo.

Još se procjenjuje bi li za *Hrvatske šume* bio povoljniji nastavak ulaganja u obnovu zgrade i njezin najam ili prodaja

Na kraju smo razgovarali i o području koje zauzima Uprava šuma Podružnica Vinkovci. Ing. Zlatko Cegledi izvijestio nas je da zapravo obuhvaćaju cijelo područje Vukovarsko-srijemske županije, čak i nešto više, a imaju ukupno 12 šumarija i to, osim u Vinkovcima, u Cerni, Gunji, Iloku, Lipovcu, Mikanovcima, Otoku, Strizivojnoj, Strošincima, Vrbanji, Vukovaru i Županji. Zapravo obuhvaćaju područje na kojemu su se prostirale nekad nadaleko poznate slavonske šume, od kojih je danas najvećim dijelom sačuvana velika Spačvanska šuma o kojoj brine šumarija u Otoku. Posjeduju i

Obnovljeno glavno pročelje zgrade PIK-a Vinkovci

tri radne jedinice, a to su *Šumatrans* u Vinkovcima, *Rasadnik* u Zalužju i *Ugostiteljstvo i turizam* u Kunjevcima.

Zaključna napomena

Velika i nekad lijepa i uočljiva Upravna zgrada PIK-a Vinkovci mnogo je vremena bila zbog ratnih stradanja pravo zapušteno gradsko ruglo. Sada će sli-

jedom nekih sretnih okolnosti barem do kraja godine biti u cijelosti uređena i moći će zasjati punim sjajem. Nije ipak uređena unutrašnjost, a nije ni poznata njezina buduća namjena - ova lijepa zgrada u središtu Vinkovaca nesumnjivo zaslužuje bolju budućnost.

Slike i crteži:

Z. Tanocki, arhiva projektanta i B. N.

PIK VINKOVCI ADMINISTRATION BUILDING

During the Homeland War, many buildings in Vinkovci either perished or suffered great damage as this town was always at the first lines of defence. Almost all damaged buildings have so far been repaired. However, the former PIK Vinkovci administration building, built four decades ago according to the design of the renowned Croatian architect Duško Rakić, and subsequently damaged in fire, had remained unrenovated for quite a long time. The delayed response was probably due, not only to the extent of damage, but also to the prospect of costly archaeological explorations of Roman remains. Nevertheless, the building was bought from the town by the public company Hrvatske šume which decided to renovate the building and to convert it into office space for national administrative services. During the repair

work, the builders first had to demolish the parts of the structure that were damaged in fire. After reconstruction of these parts, the work continued with renovation of the façade in accordance with present-day standards for office buildings. This activity is mostly completed but no money is left for interior work, although there are chances that it might be initiated in the course of the next year. In the meantime, because of the crisis, the new owner has mostly given up the idea about the planned occupancy. That is why the end of this renovation effort can not be predicted with any degree of certainty. It is quite possible that the building will simply be preserved and protected to save it for some better times.